

Uredništvo: Ljubljana, Knačjeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja

JUTRO

Ponedeljska izdaja

„Življenje in svet“

Uredništvo:
Ljubljana: Knačjeva ulica 5. Telefo-
na št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja „Jutra“ izhaja
vsak ponedeljek jutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.—, po raznašal-
cih dostavljena Din 5.— mesečno.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefo-
na št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

NAPETOST V ŽENEVI NA VIŠKU

**Komunike o sklepih italijanske vlade ne predstavlja katego-
rične odklonitve ženevskih predlogov za ureditev italijansko-
abesinskega spora**

Ženeva, 22. septembra. d. Snoči ob 20.30 je bilo izdano naslednje obvestilo: Ob 18.30 se je sestel odbor petih, ki je sprejel na znanje komunike italijanske vlade o predlogih za poravnavo spora z Abesinijo. Da bi mogel presoditi obseg tega komunikeja, je odbor sklenil počakati na uradni odgovor italijanske vlade ter na morebitne pripombe, ki bi mu bile priložene.

Ta izjava odbora petih jasno označuje nadaljnji razvoj dogodkov. Italijanski delegat baron Aloisi in abesinski delegat Tekle Havariate včeraj še nista predložila uradnih odgovorov svojih vlad. Šele, ko bo prejel baron Aloisi uradni odgovor in ko bo poslala svojo tudi abesinska vlada, bo mogel odbor petih pripraviti poročilo za svet Društva narodov.

Italijanski delegat baron Aloisi je predsedniku odbora petih Madariagi izjavil, da se rimski komunike ne sme smatrati kot kategorična odklonitev predlogov za kompromis.

Kakor se je zvedelo, je predsednik odbora petih Madariagi vprašal, kakšno podlago bi smatrala Italija kot primer- no za nadaljnja pogajanja. To tolači- jo v gotovi meri kot poziv za predložitev italijanskih protipredlogov. Že za- radi tega se more sklepati, da niso po- drti vsi mostovi. V Ženevi pričakujejo, da bo ob priliki izročitve uradnega od- govora svoje vlade baron Aloisi predlo- žil odboru petih gotove predloge za na- daljnja pogajanja s čemer bi se pričela nova faza prizadevanj za spravo bodisi po določbah pakta Društva narodov ali izven njega. V splošnem prevladuje pe- simizem, ker menijo, da do naknadnih pogajanj ne bo prišlo in da bo svet Dru- štva narodov že v teku prihodnjega tedna objavil svoje poročilo, v katerem ima ugotoviti, da prizadevanja za spravo niso uspela.

Odbor petih se bo zopet sestel jutri, ker pričakujejo, da bo dotlej prispel tu- di abesinski odgovor.

Italija pričakuje novih predlogov

Rim, 22. septembra. AA. Snoči so ita- lijanski krogi tako formalisti stališče italijanske politike:

Italija je povedala svoje. Sedaj je vr- sta na velesilah ali pa na Društvu nar- odov, da postavijo nove predloge, ki bodo bolj ustrezali italijanskim željam. Za tak- šne predloge je še vedno čas, ker še ni prišlo do preloma.

To stališče potrjujejo tudi pristojni italijanski politični krogi.

Vtis v Angliji

London, 22. septembra. AA. Vtis mučnega iznenačenja, ki ga je včeraj popoldne zbudil v londonskih političnih krogih rimski komunike, so nekoliko ublažila poročila iz Ženeve in Rima, ki poudarjajo, da rimski odgovor nikakor ne pomeni konca nadaljnjih razgovorov. Po teh poročilih rimski odgovor ne po- meni prekinitve in je sedaj odvisno od posameznih držav oziroma od Društva narodov, da izdelajo nove predloge, ki naj bolj ustrezajo italijanskim zahte- vam. V Londonu sicer izjavljajo, da je malo verjetno, da bi odbor petih mogel izdelati nove predloge, zadovoljive za Italijo, obenem pa vendarle naglašajo, da je London naklonjen nadaljnjemu proučevanju vseh možnosti za mirno ureditev spora.

Abesinija ni presenečena

Addis Abeba, 22. septembra. d. Kljub temu, da je italijanska vlada odklonila predloge ženevskih odbora petih, ne pričakujejo splošne italijanske ofenzive pred potekom prihodnjih treh tednov. Mo- goče je, da bi Italija pričela prodirati pred tem časom v ogledni pušavi vendar pa se nima Abesinija s te strani ničesar bati, ker je ob mejah Ogadena zbrala dovolj čet, ki morejo preprečiti nenadne napade italijanske ekspedicijske vojske v Somalijski.

Abesinska taktika zavlačevanja mobiliza- cije ima namen, dati velesilam v Ženevi dovolj časa za organiziranje odpora proti agresivnim načrtom Italije. Italijanska od- klonitev predlogov odbora petih v Addis Abebi ni vzbudila presenečenja. Po izja- vah Mussolinija italijanskemu novinarju Wardu Priceu niso pričakovali drugače odločitve italijanskega ministrskega sveta.

O otrambnih načrtih Abesinije se je zvedelo, da so skušala napasti na pušav- sk. ravni italijanske čete od strani s po- bočij kamnite gorske planote.

Sestanek delegatov Male antante

Ženeva, 22. septembra. Snoči so se sesta- li v Ženevi zastopniki Male antante pod predsedstvom jugoslovenskega delegata dr. Purića. Na svoji tajni seji so razpravljali o položaju, ki je nastal zaradi italijansko- abesinskega spora, dr. Beneš, Titulescu in

dr. Purić niso o svojem razgovoru izdali nobenih obvestil za tisk.

Turške vojaške priprave

Atene, 22. septembra. d. Kakor poročajo, je zbranih na Dodekanezu 32 velikih ita- lijanskih letal za bombardiranje. Potrjujejo se tudi vesti, da prihajajo na Dodekanez vedno novi transporti italijanskih čet in da kopirajo na italijanskih otokih vedno večje zaloge municije.

V Turčiji se opaža zaradi teh vesti pre- cejnja nervoznost. Turčija je pričela na- glo utrjevati maloazijsko obalo, ki leži na- sproti Dodekanezu. Obenem koncentrirajo turško vojaštvo, izpopolnjujejo zaloge mu- nicije ter pripravljajo letalska oporišča. Na

drugi strani so razvile italijanske oblasti živahno akcijo, da utrdijo predvsem otoke, ki so najbližji maloazijski obali.

Koncentracija grškega brodomstva

Atene, 22. septembra. Grška vojna mornarica, ki se nahaja na obisku v Cari- gradu, je dobila povelje, naj se takoj vrne v Grčijo. Brodomstvo se bo zbralo v Salamis, kjer je najpomembnejše grško mornariško oporišče in kjer bo čakalo nadaljnega razvoja dogodkov. Posamez- ne grške vojne ladje patrolirajo okoli Jonskih otokov.

Slovesna otvoritev kongresa pravnikov

Kongres je otvoril predsednik vlade dr. Stojadinović ob prisotnosti kraljevega zastopnika

Beograd, 22. septembra. p. Dopoldne je bil odprt v Beogradu kongres pravni- kov z imponentno manifestacijo slovenske vzajemnosti. Kongresa se udeležujejo tudi ugledni pravniki iz Bolgarije, Češkoslo- vske in Poljske. Otvorjen je bil ob prisot- nosti odposlanca Nj. Vel. kralja, kapetana fregate Grubešića, bolgarskega poslanika na našem dvoru Kazasova, bolgarskega pravosodnega ministra Karadžoseva, jugo- slovenskega ministra pravde dr. Miškulin, ogromnega števila zastopnikov pravnikov iz vseh krajev naše države ter mnogih uglednih gostov.

Otvoritveni govor predsednika vlade

Kongres je otvoril predsednik Jugoslo- venskega pravniškega društva, ministrski predsednik in zunanji minister dr. Milan Stojadinović, ki je v svojem govoru iz- javil:

Veliko zadovoljstvo čutim, ker morem predsedovati skupščini tako elitnih članov naše države, skupščini 7. kongresa prav- nikov kraljevine Jugoslavije.

Minilo je celih 10 let od časa, ko je septembra 1. 1925 zasedala v Beogradu prva skupščina pravniškega kongresa, ko se je prvič manifestiralo edinstvo na- šega pravnika. Deset let je minilo, od kar je kongres pravnikov, ustanovljen na zborovanju v Zagrebu, začel svoje de- lovanje. Moje zadovoljstvo je tem večje, ker vidim zbrane tužne zastopnike pravne vede in pravne prakse iz vseh krajev naše države. Ni ga kraja, ki ne bi bil posla- na na to slovesno skupščino po več svojih uglednih prvakov. Kot predsednik kon- gresa vas prisrčno pozdravljam.

In ko pozdravljam vas, pozdravljam obenem tudi vse tovariše, ki iz raznih vzrokov niso mogli priti na to zborovanje. Po- sebno sem naposled zadovoljen tudi zato, ker vidim med prisotnimi tudi več odlič- nih prvakov iz sosednih in bratskih držav, iz Bolgarije, Poljske in Češkoslo- vške. Število bolgarskih tovarišev je le- to manjše kakor lani. Prepričan sem, da je temu edini vzrok gospodarska kriza. Odsotnost naših starih prijateljev in so- delavcev gg. Bobčeva in dr. Fadenfista se bo opazila, toda za uteho so bolgar- ski tovariši poslali to pot svoje odlične tovariše na čelu s šefom bolgarskega pravosodstva g. Karadžosom, ministrom za pravosodje. Tudi Poljska nam je po- slala svoje učenjake: dr. Stanislaw Ravnicky in dr. Stanislaw Dorowsky se nista ustrašila truda ne izgube časa in sta kot odposlanca poljskega pravnika prišla na današnje skupščino. Češkoslovaška nam je poslala starega prijatelja dr. Cirila Bařinko in druge. Razen njega predstavljajo češkoslovaško pravnstvo gg. Karel Pražak in dr. Reiman ter dr. Caslovsky. Ko pozdravljam naše drage goste iz Bolgarije, Češkoslovaške in Polj- ske jim želim, da bi se prijetno počutili med svojimi jugoslovenskimi tovariši in da odnese iz našega prestolnega Beograda najlepše spomine.

Pravniški kongres so se že od nekdaj odlikovali s svojo pozornostjo do splošnih problemov, ker so jih postavljali nad svoje stanovske. Po svojem položaju po- klicani, da bolj ali manj vodijo državno upravo v administraciji in sodstvu, so pravniki že od nekdaj živahno sodelovali v javnem življenju svojih držav in mu po- navadi stali na čelu. Od tod izvira njihova želja in trud, da rešijo vsa vprašanja javnega življenja, da poiščejo pravilno ureditev in pravično rešitev vseh teh jav- nih potreb. Odtod je važnost njihovih kongresov za široke sloje prebivalstva in zanimanje javnosti za vprašanja, s katerimi se ti kongresi bavijo, ter za ureditev, ki jih predlagajo.

Med problemi, o katerih bo razpravljaj kongres pravnikov, stoji po svojem po- menu na prvem mestu brez dvoma vpra- šanje jamstva sodne neodvisnosti. Ne samo sodniki, ne samo odvetniki in pro- fesorji prava, tudi vsi drugi družabni sloji vse naše države so zainteresirani pri- tem vprašanju. Avtoriteta sodnih raz- sodb je v glavnem odvisna od avtoritete, ki jo uživajo sodniki v svoji okolici. In na avtoriteti sodnih razsodb je temeljil, temelji in bo temeljil pravni red vsake države. Tudi salomonska razsodba ne more imeti željenega učinka, če narod nima zaupanja v sodnike, ki jo izreko, narod pa verjame svojim sodnikom samo tedaj, kadar je prepričan, da so neodvi- smi. Zato je dolžnost varovati in dvigati avtoriteto sodnikov, to se pa more doseči pravno le z zagotovitvijo popolne sodne neodvisnosti.

Kongres pravnikov, naš najširši prav- niški forum, je brez dvoma polklican, da da meritorno sodbo o tem vprašanju. Ni dvoma, da so tudi druga vprašanja, ki bo o njih kongres razpravljaj, velikega po- mena in interesa. To so n. pr. vprašanja pogodbenega zavarovanja, o kazensko- pravni odgovornosti uradnikov denarnih zavodov, o pravicah zagovornikov med pripravljanim postopkom. O vseh teh vprašanjih boste imeli priliko poslušati, meni pa dovolite, da se vam na koncu še enkrat zahvalim, ker ste se vabilu svo- jega društva v tako lepem številu odzvali.

Končam z željo po popolnem uspehu pri zasedanju sedanjega kongresa, z željo po enako plodnem in dostojanstvenem delu, kakor so se z njim že od nekdaj odlikovali vaši kongresi, kakor edino gre nosilcem reda in zakonitosti v državi, ka- kor se spodobi zmerom budnim varuhom pravice, na katere temeljih mora počiva vsaka država.

Proglasam otvoritev 7. pravniškega kongresa, preden pa začnete zasedati vas prosim pooblastila, da pošljemo po- zdravno brzojavko v imenu kongresa tistemu, v čigar imenu se pravica izreka, Nj. Vel. kralju.

Konec govora predsednika vlade dr. Stojadinovića so vsi navzoči sprejeli z dolgotrajnim in viharim ploskanjem.

Zatem je govoril

minister pravde dr. Miškulin

ki je vsa svoja izvajanja posvetil vpra- šanju sodniške neodvisnosti in sodnega pra- va sploh. Poudaril je, da stoji absolutno na stališču popolne sodniške neodvisnosti, ker se more pravica samo tedaj izrehati, če sodniki ne bodo odvisni od nobenega vpliva. Nikakor se ne sme dopustiti, da bi politični sodniki žoga, ki bi jo bilo mogoče premetavati z ene strani države na drugo, bodisi iz kakršnihkoli razlogov, najmanj pa iz političnih.

Bolgarski pravosodni minister Karadžosov

je izrazil svoje veliko zadovoljstvo, ker more pozdraviti pravnike iz bratskih slo- venskih držav. Poudaril je, da predstavljajo jugoslovenski in bolgarski pravniki ve- rigo, ki spaja dva bratska naroda.

Pozdravi ostalih

Nato so pozdravili kongres zastopnik češkoslovaških pravnikov dr. Bařinka iz Bratislave, podpredsednik poljskega zdru- ženja sodnikov dr. Stanislaw Ravnicky, za beograjsko Akademijo znanosti univ. prof. dr. Toma Zivanović, za beograjsko pravno fakulteto univ. prof. dr. Ivan Spasojević, za beograjsko občino predsednik vlade Ilić, za jugoslovenske pravnike dr. Drago- ljub Arandjelović, za jugoslovenske sodni- ke kasacijski sodnik Rusomir Janković, za beograjsko odvetniško zbornico pa odvet- nik Sveta Simić.

Po pozdravnih govorih so bile izvoljene sekcije, ki imajo razpravljati o raznih re- feratih. I

Nova Mussolinijeva izjava

Dokler Italija ne bo imela bogatih kolonij, ne bo mirovala

London, 22. septembra. d. Mussolini je sprejel rimskega dopisnika »Morning Po- ste«, kateremu je izjavil, da so bila vsa njegova prizadevanja za pretres abesinske- ga vprašanja z Veliko Britanijo prepreče- na, zaradi česar mu ni preostalo ničesar drugega, kakor da sam poišče njegovo re- šitev.

Po italijanskem poslaniku v Londonu, je dejal Mussolini, sem obvestil 29. januar- ja t. l. angleško vlado, da bi hotela moja vlada skleniti z njo posebne sporazume za razvoj italijanskih in angleških interesov v Abesiniji. Angleško zunanje ministrstvo je odgovorilo neodločno ter se izogibalo opre- delitvi. Preostalo mi ni ničesar drugega, kakor da sam poskrbim za rešitev tega vprašanja. Kljub temu sem bil vedno pri- pravljen za pogajanja tudi na konferenci v Stresi. V skupni resoluciji je bilo tedaj rečeno, da so »zatopniki vlad Italije, Francije in Velike Britanije na tej konfe- renci proučili evropski položaj.« Jaz sem dodal besedo »evropski«, ker sem hotel poudariti, da je bil afriški položaj izločen. Angleška vlada je po konferenci v Stresi skušala v Ženevi zapostaviti vsakršno upravičeno zahtevo Italije. Tedaj sem 1. maja t. l. pozval po italijanskem poslaniku v Londonu angleško vlado, da bi pri- čeli prijateljske razgovore o abesinskem vprašanju ter spravili v sklad medsebojne interese. Razgovori, ki so se zatem prie- li, so ostali brez uspeha. Ker mi ni bilo mo- goče pojasniti italijanskega stališča, sem moral sam pričeti delo. Italija bo torej se- danj sama rešila vprašanje svojega položaja v Afriki, ki se tiče varnosti in ekspanzije.

Na vprašanje, kaj more Ženeva ukre- niti v tem pogledu, je Mussolini odgo- voril:

Pobuda Iruštva narodov z nedolže- nimi aluzijami o razdelitvi svinov ter odstopu zemlje od strani drugih koloni- jalnih sil, so stvari daljne bodočnosti. V vsakem primeru bo doživel vsak medna- rodni poizkus, da se rešijo gospodarska vprašanja, usodo svetovne gospodarske konference iz 1933. Ali si moremo mi- sliti, da bi kaka kolonialna sila odstopi- la kako svojo kolonijo? Vsekakor je go- tovo, da je ne bo, in vprašati se je tu- di treba, zakaj naj bi jo odstopila? Te kolonije so jih veljale milijone denarja, tisoče človeških žrtev, mnogo dela in podjetnosti, pa naj bi sedaj vse to od- stopile drugim? S te strani ne moremo pričakovati rešitve vprašanja italijanske

ekspanzivnosti. Italija mora zato pod- vzeti samo ukrepe praktičnega značaja, da se zavaruje in da se razširi.

Sedaj imamo v vzhodni Afriki 200.000 vajakov in dosedanji stroški Italije za tamošnje akcije znašajo 2 milijardi lir. Tega nismo storili za šalo in je prepozno da bi se ustavili. Italija doslej ni mogla razviti svojih kolonij v vzhodni Afriki zaradi vpadov divjakov iz sosesčine. Ko bodo kolonije sposobne za delo, se bo- do tamkaj naselili mnogi vojaki in fašis- ti. Tudi Portugalska, Belgija in Nizo- zemska imajo bogate kolonije, pa tudi Italija jih mora dobiti. Čim bomo dobili take kolonije, bomo ostali konzervativ- ni in bomo v lastnem interesu sodelova- li z drugimi kolonialnimi silami, dokler pa Italija ne bo imela takih kolonij, ne bo mirovala.

Na vprašanje, ali bi Italija pristala na mandat kot rešitev spora, Mussolini ni odgovoril, pač pa je dejal:

Vojna ni odvisna od mene, temveč od Abesinije in Društva narodov.

Razen tega je pristavil, da ceni prija- teljstvo Velike Britanije in da smatra spor z njo kot absurd.

Diplomatski sodružnik »Morning Po- sta« pripominja, da vsebujejo Mussoli- nijeve izjave mnogo netočnosti. Točno je, da je italijanski poslanik v Londonu pozval angleško vlado k razpravi o abe- sinkem vprašanju, vendar pa ni bilo rečeno, da je potrebna nujna rešitev. Angleška vlada je morala predvsem konzultirati svoje kolonialne uprave- niki. Ni minilo niti teden dni po pozivu italijanskega poslanika angleški vladi, ko se je že pričela mobilizacija v Italiji. Kar se tiče konference v Stresi, so pri- šli tjakaj posebni strokovnjaki angle- ške vlade za abesinske zadeve, vendar pa je zbudilo začudenje, ker se Musso- lini ni dotaknil vprašanja Abesinije. V Ženevi je bil dogovorjen sestanek v Stre- si zaradi oboroževanja Nemčije ter se ni moglo zato razpravljati o abesinskem vprašanju, pač pa se je zahtevalo, naj se obravnava na prihodnjem sestanku. Kar se tiče neuspešnih pogajanj po 1. maju t. l. o katerih govori Mussolini, so se vršila med njim in Edenom v Rimu. Eden je takrat dejal Mussoliniju, da angleška politika sedaj ne brani več angleških kolonialnih interesov, temveč mir v Evropi in avtoriteto Društva nar- odov.

Za nov tiskovni zakon

Predsednik Jugoslovenskega novinarskega združenja o prizadevanjih za uveljavljenje novega tiskovnega zakona

Zagreb, 22. septembra. Pod predse- dstvom predsednika Jugoslovenskega no- vinarskega združenja Slave Jutriše je bila danes v Novinarskem domu konferenca članov zagrebske sekcije JNU o račun- skem stanju sklada Novinarskega doma in o novem tiskovnem zakonu. Po izčr- pnem poročilu člana uprave sklada No- vinarskega doma in blagajnika sekcije Ste- ve Stojanovića so na konferenci soglasno odobrili važne in odločilne sklepe upra- ve sklada Novinarskega doma ter se bo- do na predlog podpredsednika sekcije dr. Sokolića takoj začeli izvajati po vrstnem redu, kakor so jih sprejeli na konferenci.

Predsednik združenja g. Jutriša je nato poročal o dosedanjih akcijah, ki jo je cen- trala uprave JNU začela za uveljavljenje novega tiskovnega zakona. Na seji centra- le uprave v Zagrebu prejšnji mesec so določili predloge in zahteve novinarjev glede izpremembe dosedanjega tiskovega zakona, ki ne ustreza, in so te predloge, izpopolnjene s predlogi in mnenji predse- dnika odvetniške zbornice v Zagrebu dr. Politeja, poslali Centralnemu presbriroju, kjer se sedaj izdeluje novi tiskovni zakon. G. Jutriša je kot predsednik centra- le uprave JNU izročil predsedniku vlade dr. Stojadinoviću posebno vlogo JNU o pri- pomah k dosedanjemu zakonu z zakro- sko novelo iz 1. 1929 in s predlogi za nov tiskovni zakon, prav tako pa tudi s pred- logi glede na sedanji tiskovni režim (cen- zura), ki ga je treba ukiniti in z novim tiskovnim zakonom odrediti, da se razen tega zakona ne sme predpisati nikak dru- gi (izjemen) tiskovni režim. Predsednik vlade dr. Milan Stojadinović je obljubil, da bo novinarske predloge proučil, nato pa je sporočil, da se pravkar izdeluje načrt novega tiskovnega zakona in da pričaku- je tudi od najbolj prizadetih činiteljev in njihovih organizacij, od novinarjev, da prav tako predlože načrt tiskovnega zaka- na. Ker je ta političen zakon velikega po- mena ne samo za tisk, temveč za vse na- še politično življenje, je JNU rade volje prevzelo pobudo za sodelovanje pri tem de- lu, ter je kakor doslej nadaljevalo prouče- vanje gradiva. Tudi Zveza grafičnih pod- jetij kraljevine Jugoslavije in zastopniki grafičnih delavcev, oba foruma, ki sta prav

tako zelo in neposredno prizadeta pri tem vprašanju, bosta sodelovala pri sestavlja- nju načrta tiskovnega zakona.

Konferenca je odobrila, da naj se v čim krajšem roku skliče anketa zainteresiranih činiteljev, da se bodo čula vsa mnenja in predlogi in da se na podlagi rezultatov te ankete s sodelovanjem strokovnjakov iz- dela liberalnejši in koristnejši tiskovni za- kon in predlogi kraljevski vladi, od katerih pričakujejo novinarji in drugi prizadeti činitelji, prav tako pa tudi vsa naša javnost pravilno ureditev tega vprašanja, da se za- gotovi svoboda tiska, določena po ustavi.

Zahteve Ciamaca

Beograd, 22. septembra. p. Po tridnevem zasedanju je bil danes zaključen kongres Ciamaca z izvolitvijo nove uprave, ki ji na- čeljuje zastopnik češkoslovaških invalidov Skory. Pred zaključkom kongresa je bila sprejeta resolucija o vseh vprašanjih, ki se ee razpravljala na njem. Pomembna je v njej zahteva glede na italijansko-abesinski spor, naj se za vsako ceno spoštuje pakt Društva narodov in naj se proti napadeu, pa naj bo kdorkoli, uporabi sankcije, ki jih določa. Nadalje zahteva resolucija, naj predsedništvo poskrbi, da bodo v Ciamac vstopili zastopniki invalidov in bojevnikov tudi iz drugih držav, zlasti iz Sovjetske uni- je. Končno poudarja potrebo izpolnitve zahtev za gnojno zagotavljanje invalidov in invalidskih sirot.

Potovanje predsednika vlade v Črnogoro

Beograd, 22. septembra. p. Predsednik vlade dr. Milan Stojadinović je noć odpo- toval na daljše potovanje po Črni gori in v druge kraje. Potovanje bo trajalo pribli-žno 10 dni. Ministrski predsednik bo posetil Sandžak, Črno goro, južno primorje ter se bo po obisku nekaterih mest v Hercegovini in Bosni vrnil v Beograd.

Nova jugoslovenska konzulat

Beograd, 22. septembra. p. Z odlokom zu- nanjega ministra bosta 25. t. m. otvorjena nova jugoslovenska konzulata na Krfu in v Tamišvaru.

Kronika od sobote do ponedeljka

Ljubljana, 22. septembra.

Ugašajoče poletje se je od nas poslovilo z nenavadno lepo solnčno nedeljo. Bil je res zlat solnčen dan, ki so ga zlasti temeljito izkoristili ljubitelji prirode, saj so bili današnji izletniški vlaki spet natrpano polni. Zjutraj se je veliko turistov odpeljalo proti Trbovljam, da prisotujejo slovesni otvoritvi novega alpskega hotela na Sv. Planini, a popoldne je se odpeljalo več sto ljubljancev tudi v Kranj, kjer jih je mikala tombola z bogatimi darili. Kdo bi pač ne imel rad ličnega avtomobilčka, ki je vreden svojih 45 jurjev?

Potovanje naših železničarjev v Nemčijo

Sinoči ob 20.50 se je odpeljalo preko Jesenic v München 31 železniških uradnikov ljubljanske železniške direkcije. Ogleдали si bodo znamenito železniško razstavo o priliki proslave 100-letnice nemških železnic, v Nürnbergu. Nato se odpeljejo v Berlin, kjer si ogledajo vse moderne prometne naprave, muzej in zanimivosti Berlina, ki jih je spričo prihodnje olimpijade v Berlinu pač dovolj, odtod pa pojejo v Hamburg, kjer velja zanimanje pristanjskim napravam. Zatem si ogledajo še razna druga mesta, nato pa se preko Avstrije vrnejo v Ljubljano. Potovanje bo trajalo do 2. oktobra, vodi pa naše železničarje g. Jenko.

Zbor skavtov

Danes ob 10. se je vršila v glavni dvorani OUZD skupščina zmajevega stega, na kateri je bil podan obračun dela v preteklem letu. Iz poročil posameznik funkcionarjev je izzeval klic po večjem zanimanju s strani odraslih in pa zahteva po večji podpori s strani merodajnih oblasti. Predsednik dr. Bevk je prisrčno pozdravil številno skavtsko družino in je bila poslana vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju, ministru za telesno vzgojo Komnenoviču pa pozdravna.

Igralci želijo vsaj črnega kruha

Današnja socialna slika slovenskega igralca

Ljubljana, 22. septembra. Danes dopoldne je bil v operi stanovski zbor gledaliških igralcev. V operi! Živno si predstavljate: gospoda gledališki igralci in lepe dame so se razmestili po ložah, kjer drugače posedeva gospoda. In gospod predsednik je prišel v fraku na razsvetljeni oder in je v vznesenih diti, rambih slavil pomen in emote gledališke umetnosti. Ali — gledališka umetnost, ki ji mi vsi tako zahtevni in drzni zremo v lice, ima svoje žalostno nalije. Tam nekje na koncu opernega posloja so sakramna vrata, vjugaste stopnice vodijo v veliko sobano, kjer je nekaj skromnih omar visoko ob stenah, na obešalnikih nekaj obleke in kostumov, klavir na puštem lesenem odru. Koperetijska soba opernega zbora. Majavih stolov je pre malo. Tu so danes dopoldne zborovali gledališki igralci iz opere in drame. Vemo, da je včasih na takšnih zbora bilo mnogo živahnosti, tudi prepira, da, celo smeha in komike. Današnji zbor v operi pa je podal sliko velike tragičnejše, ki jo preživlja igralški poklic. Pa hvala Bogu, tudi tešje tovariške vzajemnosti. Naša javnost marsičesa ne ve, kar se skriva za odrom in onkraj desk, ki pomeni, jo svet. Naša javnost niti tega ne ve, da mora današnji igralec hoditi po petkrat do šestkrat na mesec v obročih po svoj prejemke, in če je bilo šestkrat, premalo, gre sedemkrat. Poglejte vi lepo balerino na odru, ki vam pleše in jo občudujete. Pa ne veste, da nabere sirota vsega skupaj cel mesec le 700 Din, vsak mesec pa potroši po ene baletne copate, ki jo stanejo 90 Din, in da je to zanjho kuho, sila hudo! Ali vse bi se potrpelo, saj kdor se je odločil za oder in za rože, se je moral vnaprej odločiti tudi za trnje. Žal so udarci od leta do leta hujši.

Vprav zadnji čas — ne belega kruha — črnega prosimo! — je nekje na koncu zborovanja, med slučajnostmi, mimogrede, bliskovito rekel predsednik Lojze Drenovec. Povedal je bridko in iskreno resnico.

Ze deset let krmari Lojze Drenovec ljubljansko eekcijo. Nevečerjito spretno jadra med Scilo in Karibido. Uspeshi so neoporečni, a kakšni bi šele bili, ko bi časi bili pametnejši! Virtuočno je vodil tudi današnji zbor. Sicer pa tudi zvesti njegovi tovariši in tovarišice niso opustili prilike, da mu ne bi vsaj s klubnim spominčkom izkazali svoje ljubezni in hvaležnosti.

Poročila

Predsednik Drenovec se je v nagovoru toplo spominjal Viteškega kralja in mladega vladarja, potem pa je posvetil pietetne besede Radu Železniku, odličnemu tovarisu, prijatelju, discipliniranemu članu. Letos je gledališka organizacija zaključila dobo, ki je bila kljub mnogim razočaranjem kronana z uspehom. Eno je razočarjivo: Dolgoletno vztrajanje je rodilo sad z zdravimi koreninami. Pokojniški sklad, v katerem je zavarovano vse neprevedeno umetniško osebo vseh gledališč v državi, je pričel obratovati 1. aprila letos pod vodstvom igralcev in kontrolo ministra prosvete. Nobena igral. ska organizacija v Evropi nima enakega. Ze v prvih mesecih je sklad podprl nad 50 starih članov in članic. Organizacija poudarja, da ni in ne bo nikdar podpirala nediscipline in zanikarnosti med člani, pač pa je in bo branila interese in pravice svojega članstva, branila jih pred vsemi šikanami s katerikoli strani.

Tajnik Jerman je poleg mnogih podrobnosti o delu odbora navedel: V marcu

Zmajev steg si je lani postavil na vele-sejmu nov ličen dom, ki je sicer še močno zadolžen, vendar ga marljivo in požrtvovalno članstvo točno odplačuje. Načelnik stega Mitja Švigelj je poročal, da je bilo vse delo v prvem letu Zmajevoga obstoja koncentrirano harmonijo članstva. V drugem letu za zgradbo lastnega doma, v tretjem pa, da se članstvo tehnično in moralno vzgoji in izpopolni. Po poročilu nadzornega odbora je bila staremu odboru podana razrešnica, v novo upravo pa so bili izvoljeni: prof. dr. Bevk, stegovodja Mitja Švigelj, njegov pomočnik — je dolgoletni član Saša Bleiweis, četovodje pa so Marjan Vovko, Danilo Tavčar in Stane Goršič. Voditeljica Volčičev in Čebelič je ostala ko doslej ga. Kunaverjeva. Zivahna je bila volitev ostalih administrativnih odbornikov, ki jih je spričo velikega dela potrebno še mnogo. Skupščina je na koncu predlagala v odlikovanje nekaterih zaslužnih skavte in skavtske delavce.

Požar na Rudniku

Menda je že tradicija, da gori skoraj sleherno soboto na Barju. Tudi to pot je izbruhnil nevaren ogenj v gospodarskem posloju invalidov vdove Angele Žuljve, ki ima več otrok. Ogenj je skoro popolnoma uničil kozolec in hlev. Neke slučajno mimoidoče ženske so opozorile gasilce, ki so prihiteli z Rudnika na Barje in po napornem gašenju preprečili, da se ogenj ni razširil tudi na sosednja poslopja. Vse kaže, da je nekdo oženj podtaknil, zlasti, ker stoji poleg obrasti. Uboga vdova ima okrog 25.000 Din škode, zavarovana je bila pa le za 15.000 Din.

Nevarni vlomilski tolpi na sledu

Pred dnevi je stražnik prijel nevarnega vlomilca, ki je izdal še celo vrsto svojih sokrivcev in tako je prišla policija na sled nenavadno podjetni vlomilski tolpi, ki je prav v zadnjem času izvršila serijo drznih vlovov. V interesu preiskave čuva policija vsa imena v tajnosti.

ji del zaslug pripada njemu. Ob toplem odobravanju je Jerman poklonil predsedniku ličnega bronastega zmagovalca.

In predsednik Drenovec je, kakor red. koda, dobil tremo. Res je, da je dejal, dolgo let sem med vami, bridke in vesele ure delim, toda besede hvale so pretirane. Dobri sodelavci v odboru in disciplinirani člani, to je lahko predsedniku največje zado.enje. Časi so dovolj trdi, zato držimo skupaj, da ohranimo slovensko gledališče na sedanji stopnji. Ali ne, treba je naprej, kajti ostanek na isti stopnji je že zaostanek. Bodimo disciplinirani in znali se bomo posveto in složno boriti proti vsem, ki bi hoteli slovenskega igralca ubiti!

V prid stanu in članom

Bolniški fond še močno črpa. Zato je odbor stavil predlog, da se rodbinskim članom igralcev zviša mesečni prispevek od 13 na 20 Din (vsak redni član plača 35 Din). Računi za zdravila so taki, da jih ne bi vzdržala nobena bolniška blagajna. Predlog je bil soglasno sprejet, pretresli pa so se različni nasveti, kako naj se povečajo dohodki fonda izven članstva. Morda naj bi se — poleg običajne letne predstave v korist bolniškega fonda, ki pa naj ne bi bila kakšna zastarela opera in njena stota predstava — priredil ples v operi ali originalen bohemski večer. O vsem bo odbor razmišljal.

Iz posebnega fonda daje sekcija svojim članom posojila. Dovolj je, če ponovimo Jermanove besede: Tabela posojil je nima slika stanja slovenskega igralca. Soglasno je bilo sprejeto, da bo novi odbor v teku šestih mesecev sestavil nova pravila glede bolniškega fonda in bo tudi predpisal pravilnik o poslovanju s fondom za posojila.

Koncertna poslovalnica — nujno jo je treba koristiti. Zastojkarstvo menda ni nikjer tako razpaseno kakor v Ljubljani. Cankar je svoj čas pisal o njem, a to je pozabljeno. Treba je ljudem, ki v namer zahtevajo pomoči in sodelovanja dramskih ali opernih umetnikov dopovedati, da so to profesionalni umetniki, da jim je grlo in talent njihova eksistenca in edini zaslužek. Dalje: gre za pravičen plašman pri sodelovanjih, zlasti tudi pri radiu, in za pravičen zaslužek. Profesionalni umetniki morajo zapobeti borbo proti dilentanizmu. Zahtevajo lahko, da bodi vsaj tretjina importiranih gramofonskih plošč jugoslovenska. Zvočni filmi naj se sinhronizirajo v našem jeziku. V Nemčiji ali v Italiji, kjer so gledališki umetniki hudo prizadeti z brezposelnostjo, so tako našli vire lepih dohodkov.

Poglejte program radijske nedelje! — je pripomnil nekdo. Nobenega gledališkega umetnika na sporedu. Ljudi, ki jih ne moreš plasirati na odru, lahko plasiraš v vsemiru.

Volitve

Predlog v koncertni poslovalnici je bil soglasno sprejet. Vobče je bilo soglasje v vsem, posebno pa se je manifestiralo pri volitvah. Država odlikuje svoje ministre, kadar jih pošlje v pokoj. To je hoteli naše obrtni tudi Drenovec z zmagovalcem. Pa mu ni uspelo. Morat je kloniti na odlično zahtevo tovaršev in z njim bodo vodili usodo stanovske organizacije: Neffat, Janko, Jerman, Jan, Mencin in Ribič, revizorja pa sta Cesar in Erklavc.

„Slučajnosti“...

Med slučajnostmi se marsikdo na občnih zbora ohranjava malenkosti in cenče. Pri gledaliških igralcih je bil vsak zahtevek, vsaka želja in pritožba na mestu. Postavim, gospa šarčeva se približa prav v ospreje in pojasni kruto resno: »Treba je rešiti vprašanje toaletnih prišpekov. Ni mogoče, da bi si jih sami kupovali. Osebnega luksusa ne uganjamo. Saj lahko vse, kar se za predstave nabavi, ostane gledališču. Ali pa naj se repertoar uredi tako, da zahtevki za igralce ne bodo prehudhi.«

Režiserji terjajo zaostanke. Morda jih ne bodo nikoli dobili, ali dokler jih nim ne izplačajo, ni treba klicati inozemskih režiserjev, ki odnesejo tisočake. Izjema je samo dr. Gavela.

Ali moramo res petkrat in šestkrat na mesec prejemati gaže? — vpraša Cesar. Vsi vemo, koliko je ravno on vprežen v dramu.

Ta rana nas boli že tri leta — pojasnjuje predsednik. 350.000 Din mesečno znašajo gaže, 250.000 Din pa je povprečno mesečnih dohodkov gledališča.

Ali vendar naj se uredi tako, da bomo vsaj samo dvakrat na mesec hodili po denar. Termin naj dajo, pa nam je vseeno, če gremo sleherni teden ali pa makar dobivamo kakor dnevničarji. Saj smo itak dovolj proletarizirani.

Da je treba več smotrnosti v gledališkem gospodarstvu so se čuli poudarki. Od 18. avgusta so igralci letos že na mestu, a prilike niso bile dovolj izkoriščene. Zlasti ne ob deževnih dneh. Igralci menijo, da bi se ob nedeljah in praznikih priredile predstave popoldne in zvečer z vstopnino od 15 Din navzdol. Le tako bo uradni še mogel v gledališče in le tako bo gledališče dobilo občinstvo in denar. Saj konec koncev vendarle mora veljati, da sta opera in drama v Ljubljani — narodno gledališče.

S toplo zahvalo za udeležbo je predsednik zaključil zbor.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Film ZKD. Danes ob 4.3. poje slavni tenor Richard Tauber v filmu »Pesem pomlad«. Dvorana: Elitni kino Matica. Vstopnina 3.50, 4.50 5.50 in 6.50 Din.

ELITNI KINO MATICA

Telefon 2124

Danes ob 4., 7¼ in 9¼ uri

rusko — sovjetski vefilm

GOSPODA GOLOVLJEVI

V. R. GARDIN

Film svetovnega slovesa

Kranjski avto je dobil delavce

Kranj, 22. septembra

Kako priljubljene so tombole v Kranju, je pokazala tudi današnja, saj se je zbralo na prostranem Glavnem trgu okrog 10.000 gledalcev. Med temi jih je bilo najmanj polovico iz bližnje okolice, ostali pa iz Ljubljane ter iz vseh krajev Gorenjske. A prišli so seveda tudi Štajerji.

Fortuna je bila to pot naklonjena res najbolj potrebnim, saj so vse glavne dobitke z izjemo enega pobrali sami delavci in jih žarečih obrazov odpeljali ali pa odnesli domov. Najbolj srečen je pa gotovo bil tovarniški delavec Franc Kusterle z Blejske Dobrave, uslužben pri KID. Tako je bil vesel lepega avtomobila, ki zanj predstavlja ogromno vrednost — saj ga cenijo na 45.000 Din, da od samega veselja skoraj ni mogel podpisati prevzemne listine. Med Kranjčani in tudi okoličani je veliko zadovoljstvo, da je prav delavec dobil glavno darilo.

Strašna smrt neveste

Maribor, 22. septembra

Snoči se je pripetila na cesti med Slovensko Bistrico in Slov. Konjicami strašna smrtna nesreča: tovorni avtomobil je povozil in usmrtil kmetico in vola.

Ko je včeraj okoli 19. ure vozil na cesti 1 kilometer od Slovenske Bistrice proti Konjicam posestnik Mohorko s tovrnim avtomobilom, je privzila nasproti 28-letna kmetica Gradišnikova s parom volov. Mohorko ni niti slutil, da se bo na popolnoma odprti cesti pripetila tako strašna prometna nesreča. Kakor bi bilo zakleto je vol tik pred avtomobilom potegnil na levo stran in nesreča je bila neizogibna.

Kljub temu, da je bil Mohorko do skrajnosti duhaprisoten in je v zadnjem

trenutku hotel nesrečo preprečiti, toda ni bilo več mogoče, kajti avtomobil je že treščil z vso silo v vola, ki je obležal na mestu mrtev s polomljenimi nogami, na to pa je vozilo sanilo mlado Gradišnikovo v čelo, da je obležala z zvezočeno rano in je nekaj trenutkov po nesreči izdihnila.

Vse prestrašen je Mohorko, ki je bil namenjen v Poljskavo domov, javil stražen karambol oblastem v Slovenski Bistrici, ki bodo uvedle preiskavo. Vse prebivalstvo je pretreseno in sočustvuje z mlado, komaj 28 let staro kmetico, ki je na tako tragičen način končala svoje življenje. Tragika je še tem večja, ker je nameravala v kratkem stopiti z ženinom pred oltar.

Mariborska kronika

Maribor, 22. septembra.

Krasen sokolski nastop

Je bil danes popoldne na Tezenskem telovadišču. Ob pol 14. so krenila mariborska sokolska društva in sicer Maribor matica, Maribor I., II., III. in študenti proti tekman. Vse točke sporeda so se izvajale brezhibno in gladko, za lepo uspele prireditve, ki je nudila ponoven dokaz sokolske moči v Mariboru in okolici, pa si je stekel glavne zaslugе vrli in agilni tezenski pripravljani odbor.

Kriza v mariborskem kovinarstvu

Težke razmere, v katerih živijo naši kovinarji, so dale povod mariborskemu združenju kovinarjev, da je včeraj v soboto zvečer sklicalo pri »Novem svetlu« članski seštanek, na katerem sta izbrpno poročala združenjski podpredsednik F. Kumere, ki je zlasti govoril proti sušnarstvu in konkurenci, ter tajnik okrožnega odbora obrtnih združenj g. Novak, ki je poudarjal moment stanovske zavesti in složnosti.

Tri blagoslovitve

so bile na današnji nedeljo. Škol dr. Tomažič je blagoslovil prenovljeno kapelo na Kalvariji, navdušeni planinci pa so se v velikem številu zgrnili na Pohorje, kjer je bila blagoslovitev prenovljene kapelice sv. Antona Paduanskega, pa tudi na Kozjak, kjer so ob meji blagoslovljali razgledni stolp pri sv. Pankraciju.

Vlomilci ne dajo miru

Se ne izsledeni zlikovci so se splazili v mlín Ferda Bratuše v Zg. Sv. Kungoti ter odnesli nekaj več koruze, pa tudi posestnik Ivanu Polmajerju v Selnici ob Dravi niso prizanesli: Spravili so se v hlev in odnesli razne obleke in odeje. V Mislinjski dolini pa so vdrl v gostilno Marije Debelakove in ji odnesli gotovine za 1.600 dinarjev.

Roparski umor v Samoboru

Žrtev je zagrebški gostilničar Ferdo Mlinarič

Ves Zagreb in njegova bližnja okolica sta pod vtisom groznega roparskega umora, ki je bil izvršen v petek zvečer v Samoboru in katerega žrtev je postal ugledni zagrebški gostilničar Ferdo Mlinarič.

Okrog 21. je javila orožniška postaja v Samoboru policiji, da je nastal ogenj blizu železniške postaje in da bo treba pozvati gasilce na pomoč. Na kraj požara se je odpeljala policijska patrrola na kolesih, ki je ugotovila, da gori senik posestnika Imbre Čitarovića sredi polja in blizu železniške postaje. Ker ni bilo velike nevarnosti, da se ogenj razširi, gasilcev niso pozvali na pomoč. Policija in orožniki so začeli razmetavati goreče seno, ko so nenadoma naleteli na vse ožgano človeško truplo. Takoj je bilo jasno, da gre za zavraten zločin. Neznanka sta zgoreli že obe nogi in bil je tako ožgen, da niso mogli ugotoviti njegove identitete. V teku preiskavo so pa naleteli na politersko steklenico bencina, ki je ležala blizu zažganega senika in s tem je bilo nesporno dokazano, da je postal neznanec res žrtev zločina.

Ko so pregledali truplo, so videli na levi strani vrata globoko ranó, ki je bila najbrž zadana s sekiro. Vrat je bil presekano do vretena, truplo samo je ležalo v mlaki krvi. Truplo je razširjalo neznozen smrad po pečenem mesu.

Včeraj zjutraj so ugotovili, da je umorjenec identičen z zagrebškim gostilničarjem Ferdom Mlinaričem iz Tkalciceve ulice 12. Mož je bil precej petičen in zato je bila upravičena domneva, da gre za roparski umor. Obvestili so njegovo ženo Faniko, ki se je takoj z avtomobilom odpeljala v Samobor. Čim se je malo umirila, je pove-

Inženjer v obmejni šumi

Na avstrijski meji so prejeli naši obmejni organi v ceršaski šumi 30letnega inženjerja Pavla Kevena. Pri zaslišanju je odkril vso dolgo in pestro zgodbo svojega življenja. Izjavil je, da je leta 1925, prišel iz Amerike od svojega očeta, ki živi v Chicagu, nakar se je podal v Pariz, kjer je diplomiral za rudarskega inženjerja. Nato se je podal v francoske kolonije v Maroko, Tunis, Sirijo, in se vrnil nazaj v Pariz. Preko Švice je prišel v Avstrijo, v Brucku ob Muri je bil za poslen, toda ker ni imel dovoljenja za bivanje, je moral v Gradec, od koder so ga orožniki prepeljali do meje in ga nato poslali v našo domovino.

Velik vlom v Studencih

Danes ob 16. so še neizsledeni neznanci izrabili odsotnost gostilničarke Škerlečeve na Poljanah v Studencih ter s ponarejenim ključem vdrl v gostilniške prostore, od koder so odnesli večjo količino cigaret in večjo vsoto denarja, tako da znaša škoda več tisoč dinarjev. Škoda se ni točno ugotovljena. Orožniki so takoj pričeli vlomilce zasledovati. Domnevajo, da sta storila znana vlomilca Košanec in Hajman, ki sta te dni prišla spet iz Avstrije in ki ju je že snoči iskala policija.

Huda nesreča

Na koroškem kolodvoru se je pri nakladanju desk na vagon hudo ponesrečil 40-letni strugar Henrik Veber. Ko je stopil iz vagona po končanem delu, so mu padla na glavo težka hrastova vrata vagona ter ga močno poškodovala na glavi. Prepeljali so ga nezavestnega v mariborsko bolnišnico.

dala, da je bil njen mož v poslovnih stikih s kmetom Franjem Dubičem iz Klajda. Oba skupaj sta nakupovala slive v samoborski okolici. Dubič je bil Mlinariču dolžan okrog 60.000 Din. Žena je izpovedala še celo vrsto zanimivih stvari, ki bodo za nadaljnji potek preiskave velike važnosti. Dubič je baje nedavno nagovarjal Mlinariča naj fingirata roparski napad nekje v Samoboru. »Žrtev« naj bi bil Dubič, ki se je na ta način hotel iznebiti obveznosti do svojih upnikov. Zagonetno je pa pri vsej stvari to, da slovi Dubič kot precej premožen kmet. Da je pa on zločinec, govore še druge okoliščine.

Po pripovedovanju Mlinaričeve žene je prišel Dubič v petek popoldne k njene-mu možu ter se z njim del časa tajno pomenkoval, naj pride z večernim vlakom v Samobor, da mu izroči neke važne listine oziroma zadolžnice, nato se pa lahko z naslednjim vlakom vrne v Zagreb. Dubič je bilo precej neprijetno, da ga je videla Mlinaričeva žena.

Nesrečni Mlinarič je res šel v nastavljenou mu past. Zaman ga je čakala skrbna žena vso noč in njena temna slutnja, da možu grozi nevarnost se je izpolnila: zjutraj je izvedela, da je umorjen. Policija je ugotovila, da je morilec svojo žrtev izvalil na samotno poljsko pot in jo spravil do senika, kjer jo je pobil s sekiro na tla, nato je pa truplo vrgel v seno ter ga zažgal. Misli je, da bo mrlič popolnoma zgorel, toda na pol suhu seno in detelja sta le slabo gorela in takoj je prišel zločin na dan.

Dubič je po zločinu izginil brez sledu. Okrog 9. zjutraj ga je videlo več kmetov, ko je šel preko polja proti Savi. Doslej morilca še niso prijeli.

Sportna nedelja

Kvalifikacijske tekme za državno prvenstvo

Neodločeni rezultat v Ljubljani ne bo koristil ne Iliriji ne Primorju — Zmaga enega ali drugega moštva nam bi bila ljubša — Visoka zmaga Gradjskega — Tudi v Beogradu remis

Včerajšnja nedelja je bil popoln program kvalifikacijskih tekem za vstop v ligo. Nič manj kot 16 klubov se je borilo za to, da bi v prihodnji sezoni sodelovali v državnem prvenstvu. Z velikim zanimanjem pričakovana tekma v Ljubljani med Ilirijo in Primorjem je ostala neodločena, kar napram zagrebškima kluboma, ki sodelujeta v naši skupini ni v korist niti belo-zelenim, niti črno-belim.

Prva ljubljanska bitka za kvalifikacijo v državno prvenstvo je bila, kakor je bilo pričakovati, zelo privlačna. Tembelj, ker je bil prvo nedeljo na sporedu domač derbi, in je ljudi imela radovednost, kako je pravzaprav

sedaj med Ilirijo in Primorjem, kar se tiče medsebojnih moči; saj se uista že tako dolgo srečala v borbi za pike. Na teren je tako prišlo okoli 1.500 gledalcev, ki sicer niso videli izredno lepe igre, pač pa so prisostvovali težki in napeti borbi, ki prav do poslednjega trenutka ni dala miru živcem.

Tekmo je sodil sarajevski sodnik g. Rakić razen par pogrešk dobro, inel je pri tem zelo težko nalogo, ker so mu igralci v danem položaju skušali venomer uhajati na zabranjena pota. V zaslugi mu je štel, da je borila končala brez incidentov. Moštvi sta se mu predstavili v teh formacijah:

Primorje : Ilirija 1:1 (0:0)

Primorje: Logar — Jug, Bertonec I. — Kukanja, Slamič, Boncelj — Janežič, Pupo, Bertonec II., Vrhovnik, Uršič.

Ilirija: Herman — Svetič, Luce — Unterreiter, Sočan, Jenko — Ice, Lah, Pikič, Slapar, Jug.

Ta borba ni bila s sportnega stališča nič posebnega. Že mnogo je bilo na ljubljanskih tleh važnih tekem, ki so se odigrale na višjem sportnem nivoju, tudi srečanj med lokalnimi rivaloma je bilo precej, ki so potekla v boljših igrah. Grešili sta obe moštvi. V obeh je bilo precej zelo šibkih mest, in igra se kar ni hotela in ni mogla razviti v pravo smer. Že običajno začetno nervozno tipenje se je zavleklo preko srede prvega polčasa, in ko je bilo prvega polčasa konec, ne da bi bil prišel eni ali drugi strani uspeh, se je lahko napravila malo vesela rekapitulacija: par poskusov, zdaj na eni, zdaj na drugi strani, da bi vnesli nek sistem, nekaj smotra v igro, ostalo pa je pri raztrganem natljanju od obrambe do obrambe, dasi je bilo tudi nekaj šans, pred ilirijanskim golom več kot pred primorjanskim.

Prvi so vsaj za silo uredili svoje vrste črno-beli in so sredi polčasa prešli v rahlo ofenzivo, ki jih je parkrat privedla v opasno bližino nasprotnikovega gola. Toda čez dalje bolj se je odkrivala slabost črno-bele napadalne petorice, ki je prihajala naprej samo sunkoma in s težavo ter v veliko pomoč svojega ozadja. Nasprotno pa je belo-zeleni napad zlasti proti koncu polčasa našel prehod v prijetne kombinacije, s katerimi je uveljavil terensko premoč, ne da bi bil kos nasprotnikovi obrambi.

Belo-zeleni so prišli na polje s listo prijetno zavestjo, da nimajo ničesar izgubiti, pač pa lahko kaj dobijo. Odnegli so težko prigranilo piko in lahko ta polovični uspeh vrednotijo mirne vesti kot popoln uspeh. Imeli so solidno obrambo, ki sicer ni imela opravka s pretežkim napadom, toda svoj posel je opravila uspešno. Herman je imel dober dan. V prvem delu igre sicer ni stal pred bogve kako težavnimi nalogami, v drugem polčasu pa je imel dovolj prilike, da dokaže svojo hladnokrvnost in je žoge lovil sigurno. V situaciji, iz katere je rezultiral izenačenje, je pretežno zapustil vrata in s tem bistveno pripomogel k enajstmetrovski branici, skupaj z Unterreiterjem sta prav malo pomagala napadu. Sočan v sredi je bil prvi polčas, sicer malo prerobal, za kar je moralo moštvo vtakniti nekaj prostih strelcev, toda zelo agilen in je posvetil prvenstveno svojo pozornost napadu. V drugem polčasu ga je precej zmanjkalo, v ostalem so isto usodo delili po večini skoro vsi njegovi soigralci. Napad je igral en polčas, in še tedaj se je prav razigral v drugem delu polčasa. V drugi polovici igre pa je povsem končil: v začetku je imel prav lepo šanso, takoj zatem je uspešen predor prinesel vodstvo, tik pred koncem pa je bila izredna prilika za zmago; ves ostali del drugega polčasa pa je bilo zeleni napad kar zginit s polja. Kljub vsemu pa ni bilo moštvo lahko odneslo vsaj piko zmago, čeprav je po drugi strani dalo nasprotniku možnost, da bi bil lahko parkrat realiziral. Dokler so bili belo-zeleni pri močeh, so prekašali nasprotnika v startu in mu z njim razbili marsikatero zamisel, zaostali so pa za njim v kondiciji. Neodločen rezultat so iz borbe za služeno izbili in so lahko z njim prav zadovoljni.

Kar velja za enega, ne drži pri drugem: črno-beli so dali nepričakovano šibko igro. Čisto v redu ni bilo v nobenem delu moštva. Obramba se je sicer držala še najbolje, morala pa je prestopiti uvodne težave, ki so se očitovale v precejšnji nervozni, ki je trajala skoro pol ure. Potem pa je delala precej brezbrižno. Imponiral je s svojo mirnostjo Jug, ki je bil od začetka do konca še najbolj zanesljiva opora v obrambi in v moštvi. V srednji vrsti je bil prvi polčas prav dober Boncelj, pa se je proti koncu igre zgubljaj, defenzivno je sicer še držal, napad pa ni imel več toliko koristi od njega. Zelo slab je bil Kukanja. Slamič je zgubil živce in že ni bil več običajni Slamič. Bitko je izgubil napad, odnosno je ni dobil. Dobre igre ni v napadnih petorici dal nihče, poleg vsega pa ni nihče pokazal odločnosti pred golom, a kar je bilo pozicij, so vse zastreljali, ker ni bilo niti enega strela. Kakor je remis za moštvo skoro blazneta, si lahko vsi manejo zadovoljno roke, da ni bilo hujše.

Kako so tekli dogodki

Belo-zeleni otvorijo proti solncu, že od začetka forsirata obe strani oster tempo, ki ga ne bosta vzdržali niti do konca polčasa. Tudi igra je ostra, zagrizena, pri tem pa zelo nervozna. Vrstijo se na obeh straneh napake, ki zelo motijo. Igra gre v ostalem od obrambe do obrambe, vratarja nimata posla. Mnogo je prostih strelcev, tudi v bližinah golov, vendar brez posledic. V 12. min. ima Logar priliko, da se izkaže, po

gumno se vrže Lahu pod noge in reši. Potem je za dobrih 10 min. Primorje v premoči, si izdela par zelo lepih stvari pred golom, a ostane samo pri njih. Zadnje četrt ure napnejo telo-zeleni svoje moči in polinske nasprotnika v obrambo, vendar preko branilske črte prihajajo redko in težko. Do polčasa je še vedno 0:0.

Začetkom drugega polčasa je v 2. min. izredno težak napad Il. pred Logarjem, žoga gre za las mimo. Potem pritiska primorjanski napad vse je na polovici belo-zeleni. Slaba taktika! V 6 min. dobi Jug dolg predložek, uspešno prenese nepokritemu Pikiču in ta z neposredne bližine sigurno pretvori.

1 : 0 za Ilirijo.

kar pozdravi severna plat z umljivim aplavzom. Odslej se črno-beli zagrizajo v posel in potisnejo nasprotnika zopet v njegovo polovico. Čele četrt ure skuhajo nekaj pred Hermanovim golom, dvakrat je izredno opasno. V 21. min. je zopet vroče pred belo-zelenim golom. Herman se brezuspešno zažene iz gola, žoga dobi Pupo in opali naravnost v prazen gol, toda na črti je še Luce, ki z roko zaokrene preko 11-metrovko Slamič ostro plasira.

rezultat je 1 : 1

in sedaj je seveda tribunski stran na vrsti, da hrupno izrazi svoje zadoščenje. Igra se za čas odpre, preide v začetni živahen tempo, toda telo-zeleni kmalu popustijo in se odslej igra pretežno na njihovi polovici. Črno-beli si priborijo serijo kotov. V zadnjih treh minutah nenehoma oživi belo-zeleni napad, izbihe dva kosa iz zadrege, eno minuto pred koncem pa gre žoga zopet za las mimo Logarjevega svetlišča, kakor tričetrt ure pred tem. To je bila obenem poslednja košljivost. Takoj potem konec.

Hajduk (Sarajevo) : Hajduk (Split) 2 : 1 (1 : 0)

Hajduk (Split) : Slavija (Sarajevo) 3 : 0

BSK : Jugoslavija 1 : 1 (0 : 0)

Gradjanski : Hašk 6 : 1 (2 : 1)

BASK : Vojvodina 2 : 0 (1 : 0)

ŽAK : Sparta 1 : 0

Krajišnik : Grafičar 5 : 0

Kolesarsko prvenstvo Celja

Celje, 22. septembra. Klub slovenskih kolesarjev v Celju je danes priredil kolesarsko dirko za klubovo prvenstvo za leto 1935/1936 na 60 km dolgi progi Celje — Groblje — Celje — Franklvo — Celje Startalo je devet dirkačev, ki so dosegli naslednje rezultate:

1. Edo Polak 1:52.35, 2. Ivan Varlec 1:52.38, 3. Slavko Lampret 1:52.40, 4. Joža Gračner 1:52.43. Najboljši čas je dosegel Anton Kosič, ki pa je bil zaradi motornega vodstva diskvalificiran.

PRI ZAPRTJU IN MOTNJAH V PREBAVI

vzeti zjutraj na prazen želodec čašo

Franz Josefove grenčice

Registrirano od ministrstva za soc. politiko in nar. zdravje št. br. 15.485 od 25. V. 1935.

Komunike Stošovičeve skupine

Beograd, 22. septembra. P. Včeraj je izšel komunike, podpisan od 19 narodnih poslancev skupine prosvetnega ministra g. Dobrovoja Stošoviča. Med podpisanimi poslanci jih je 17 doslej veljalo za pristaje bive demokratske stranke, dočim sta bila 2 neodločena. Komunikne navaja, da kakih ugotovitev so prišli podpisniki po razpravi o političnem razvoju v državi od leta 1931 dalje. Med drugim pravi, da sta se v tem političnem razvoju jasno orisali dve politični pojmovanji glede ureditve države: eno, ki je za ohranitev narodnega in državnega edinstva, in drugo, ki se zavzema za federalno ureditev države. Še le ustanovitve JRT je omogočila stvarno grupiranje po programu: za monarhijo, za narodno dinastijo Káradjordjevičev, za narodno in državno edinstvo, za ustajeno parlamentarno ureditev naše države, v demokratskem duhu, za splošno in tajno volilno pravico, za svobodo tiska, zborovanja in združevanja itd.

Podpisniki končno izjavljajo, da so za

Edo Polak je torej postal klubov prvak in prvak Celja ter dobil lepa darila.

Čakovečki SK : ISSK Maribor 4 : 0 (1 : 0)

Cakovec, 22. septembra.

V prvenstvenem tekmovalstvu I. razreda mariborsko - čakovskega okrožja se je danes vršila prva tekma, in sicer v Čakovcu med domačim sportnim klubom in Mariborom.

Maribor na vročih čakovskih tleh ni imel mnogo izgleda, da bi tekmo odločil v svojo korist, vendar je njegov visok poraz presegetil. Glavna krivda za poraz je pri ožji obrambi, ki je bila danes mnogo izpod svoje običajne forme. Zlasti levi branilec je bil izredno slab. Kriska vrsta in napad sta preveč kombinirala ter so bile napadalne akcije izvedene takrat, ko je imel nasprotnik zbrane vse svoje sile v obrambi. V splošnem je igral Maribor zelo medlo in brez vsakega elana. Če ne bi bil vratar Koren v tako sijajni formi, bi bil morda poraz Mariborčanov še večji. Za dobljene gole nima Koren nobene krivde, ker so bili streli oddani iz najbližje bližine ter skoraj neubranljivi.

Čakovec je igral zelo pošteno, ter je imel velik plus zlasti v startu, ki pa je bil večkrat preoster. Napad je spetno izkoristil napake nasprotnika. Odlična je bila ožja obramba. Poudarjati pa moramo, da moštvo Čakovca na tujih tleh najbrže ne bo želo uspehov, ker je v moštvu precej slabih točk. Pod vplivom domačega občinstva, ki ga je bilo okoli 500, je pač pokazal igro, ki je na tujem igrišču najbrže ne bo mogel.

Sodil je g. Lukežič iz Ljubljane. Bil je gotovo objektivno, toda v drugem polčasu je imel zaradi občinstva zelo težko stališče.

Atletiki (Celje) — Rapid 4 : 4 (2 : 0)

Maribor, 22. septembra.

Na igrišču Rapida se je vršila prijateljska tekma med celjskimi Atletiki in Rapidom, ki se je končala neodločeno 4:4 (2:0). Prvi polčas je bila igra zelo mrtva in sta oboje moštvi pokazali slabo igro. Dočim so prvi polčas Celjani vodili in pokazali nekaj borbenosti, so v drugem znatno popustili. Šibko je igral tudi danes Rapid. Tekmi je prisostvovalo okoli 500 gledalcev. Sodil je za dovoljivo g. Bizjak.

Ostale nogometne tekme

Ljubljana: Prvenstvo II. razreda: Jadran : Mars 5:0 (2:0), Grafika : Svoboda 3:0 (3:0), Slovan : Korotan 3:1 (1:1), Reka : Sloga 4:2 (4:0). Prvenstvo juniorjev: Svoboda : Hermes 2:2 (1:1), Ilirija : Reka 2:1 (1:0), Primorje : Korotan 4:1 (2:1), Slavija : Mladika 4:0 (2:0), Mars : Jadran 3:2 (1:1).

Celje: Dask (Trbovlje) : Jugoslavija (Celje) 4:1 (0:1), Celje I. : vojaški team 30. pešpolka 9:4 (3:3).

Dunaj: Prvenstvene v soboto: WAC : FAC : 3 : 2 (1 : 0), Viena : Libertas 4 : 2 (2 : 0). V nedeljo: Hakoah : Favoritner AC 5 : 1 (2 : 0), Austria : Wacker 4 : 0 (3 : 0), Admira : Sportklub 4 : 0 (0 : 0). Rapid : FC Wien 3 : 1 (2 : 1).

Budimpešta: Madžarska : Českoslovaška 1 : 0 (0 : 0).

Rim: Prvenstvene: Juventus : Palermo 3 : 1, Sanpierdarena : Napoli 2 : 2, Bologna : Genova 4 : 1, Roma : Torino 1 : 0, Bari : Lazio 1 : 1, Milano : Alessandria 2 : 0, Triestina : Firenca 5 : 1, Brescia : Ambrosiana 1 : 0.

MI DAJEMO VEČ!

Zaradi povečanja naročil in racionalizacije smo podvojili kapaciteto novih angleških instalacij. Tako smo znatno zmanjšali proizvodni stroške, kakovost naših izdelkov pa dvignili na še večjo višino.

NAŠE CENE
S U K N A
ZA OBLEKE
od 80.-
do 180.-

VLADA I KOMP.
TEOKAROVIC!
INDUSTRIJA VOLNENIH TKANIN-PARAČIN

Balkanska olimpijada

Drugi dan tekmovalstva nas je prehitela Grčija — Držim pa krepko drugo mesto

Carigrad, 22. septembra

Šnoči je župan Carigrada priredil v palači Dolma Bagdže svečan banket udeležencem na balkanski olimpijadi.

Po izjavi naših tekmovalcev je organizacija zelo slaba. To se čuti zlasti pri startih. Skoraj vsak start se mora ponoviti. Ker je v Carigradu zelo mnogo Grkov, imajo ti in ne Turki največ občinstva na svoji strani. To jim seveda zelo pomaga.

Od včerajšnjih rezultatov nam je iz ostal tek na 800, ki je dal naslednje rezultate: 1. Georgakopoulos (G) 1:58.8 (nov grški in balkanski rekord), 2. Nikhazl (J) 2:00, 3. Lapunas (G), 4. Goršek (J).

Drugi dan tekmovalstva

Danes so se ob velikem zanimanju občinstva, navzočih je bilo okrog 12.000 gledalcev, nadaljevale balkanske igre. Rezultati so bili naslednji:

Met diska: 1. Milasc (G) 48.41, 2. Bezi (T) 45.58, 3. dr. Narančič (J) 43.56, 4. Havaletz (R) 42.25.

Tek 200 m: 1. Frangudis (G) 22.2, 2. Rais (T) 22.5, 3. Kakanais (G) 22.7.

Odbor za izvedbo lahko atletskih dvomatchev v Ljubljani. (Službeno). Medmestni dvoboj Gradec : Ljubljana je perfektuiran za 12. in 13. oktobra v Ljubljani, v svrhu izbire medmestne lahkoatletske reprezentance Ljubljane odrejamo za 28. in 29. t. m. izbirni miting, katerega se imajo udeležiti vsi za reprezentanco v poštev prihajajoči lahkoatleti, člani ljubljanskih klubov Primorja, Ilirije, Korotana in Sloge. Pozivajo se vsi imenovani klubi, da pravočasno pozovejo svoje članstvo na start. Naproša se odbor saveznih lahkoatletskih sodnikov JLAS, da sodeluje na imenovanem izbirnem mitingu in določi jurijo. Prireditve se vrši v soboto, 28. t. m. s pričetkom ob 15.30 in v nedeljo, 29. t. m. dopoldne s pričetkom ob 9.30 na igrišču Primorja. Atleti in jurija imajo biti vsakokrat na igrišču najpozneje pol ure pred pričetkom tekmovalstva. Program je: 1. dan: 200 m, skok vis, 800 m, met diska, skok v dalj, met koplja, tek 5000 m; 2. dan: 100 m, skok ob palici, 1500 m, met krogla, 400m, met kladiva, 10.000 m, troskok. Prvi dan se bo event. vršila stafa 4x100 m, drugi dan stafa 4x800 m.

Nova sabljaska sezona. Vsem onim, ki se zanimajo za sabljaski sport, sporočamo, da bosta za letošnjo sezono odvojena nova tečaja v sablji ter v floretu za dame in gošpode začetnike. Interesenti naj se javijo pri g. Kodriču, Royal Exchange, Nebotičnik III, nadst. tel. 22-60. 30. t. m. ob 19. se vrši v telovadnici ženskega učiteljskega na Reševci cesti informativen sestanek vseh novih in starih članov. Isti dan bo tudi redni trening olimpijskega moštva. Obenem se bodo sprejemale še nove prijave.

SK Slovan. Danes ob 20. pri Krušču izredna in zelo važna odtorova seja. Vsi občotniki gotovo!

Invalidski dom v Beogradu otvorjen

Beograd, 22. septembra. p. Danes je ob prisotnosti kraljevega zastopnika polkovnika Popovića patrijarh Varnava posvetil novi invalidski dom v Beogradu, v čegar avli je bil istočasno odkrit spomenik viteškemu kralju Aleksandru I. Uedinitelju. Invalidski dom je bil zgrajen v bližini železniške postaje. Vlado sta zastopala pri slovesnosti vojni minister general Živković ter namestnik ministra za socialno politiko Komnenović. Narodno skupščino predsednik Čirič, navzoči pa so bili tudi mnogi oficirji s komandantom Beograda generalom Tomićem na čelu, diplomatski zbor in več tisočev invalidov. Posvetitve doma in spomenika je izvršil patrijarh Varnava ob asistenci mnogostvevinlega svečenstva. Po obredu sta govorila namestnik ministra za socialno politiko Komnenović ter predsednik udruženja invalidov Nedić, ki je naprosil kraljevega zastopnika, naj odkrije spomenik. Po odkritju spomenika je predsednik Nedić položil nanj lep venec, okrašen z državno trobojnico.

NOVO! NOVO!

RADIO URA,

ki vestno priklapi in odklopi Vaš radio aparat v vsakem poljubnem času. Mirno boste lahko zaspali, ura bo vse uredila sama. Dobite jo v vsaki boljši radio-prodajalni ali neposredno pri izgotavljalcu

I. HIRSCH, Novi Sad

Vremenski pregled

Evropa: Ciklon nad britanskim otokom vzdružuje pretežno oblačno in deževno vreme na severozapadu, zapadu in deloma v centralni Evropi. Anticiklon s pretežno jasnim vremenom vlada drugod v Evropi. Jugoslavija: jasno po vsej kraljevini, nekoliko oblačno na jugu, visoki oblaki v Sloveniji. Temperatura se je dvignila po vsej državi. Minimum Mrzle Vodice 4, maksimum Ornišelj 34.

Novosadska vremenska napoved za danes: Pretežno jasno, pričakovati je povečanje oblačnosti na zapadu in severozapadu.

Napad gusarjev na kitajsko ladjo

Sanghaj, 22. septembra. AA. Kitajski razbojniki so ob izlivu Jangtseja napadli kitajski parnik »Pau Feng«, ki je plul s 500 potniki iz Sanghaja na otok Cungning. Razbojniki so se vtihovali kot potniki na parnik. Ubili so tri častnike, vrgli njihova trupla v morje, nato pa prišli na posadko, da je obrnila parnik proti obali, nakar so razbojniki odnesli plen, okoli 40.000 dolarjev, in zapustili ladjo.

Redukcija francoskega proračuna

Pariz, 22. septembra. AA. »Matine poroča, da bo prihodnji proračun znašal 40 milijard. List pripominja, da znaša sedanji proračun skoraj 48 milijard, dočim je leta 1932 znašal 52 milijard. Novi proračun bo vseboval vse redne in izredne izdatke, ki bodo pokrili z davki. Izredne izdatke bodo pokrili s posojilom za nacionalno vernost.

Vsak naročnik je zavarovan za 10.000 Din

TEDEN DNI FILMA

rlgita Helm in Albert Schönhals v velikem filmu »Knez Voroncev«. Na večji sliki pa sta Albert Schönhals in Hansi Knoteck. Prizori so posneti na francoski rivieri. Režiral je Artur Robison.

Hudožestveniki na ljubljanskem platnu

Rusija s svojim filmom osvaja svet. Komaj je minilo nekaj let, kar so dobili Rusi prve aparature za izdelovanje govorečih filmov, že so poslali po Evropi serijo filmov, o kateri se lahko reče, da so po svoji vsebini in tehnični izdelavi visoko nad sodobno evropsko produkcijo. »Pot v življenje«, »Pisist Kostja«, »Vihar«, to so bili trije filmi, kakršnih nam na pr. Amerika še ni dala.

V Ljubljani igrajo zdaj v Matici resno, globoko dramo »Gospoda Golovljevič«, v kratkem pa pride še ljubljanska pustolovska zgodba »Zlato jezero«. Dva ekstrema po vsebini, a dve umetnini.

Da se je ruskiemu filmu posrečilo prebroditi vse slabosti začetništva, ki spremljajo razvoj vsake mlade umetnosti, temu je med vsemi dosedanjimi filmi najboljši dokaz film »Gospoda Golovljevič«. Rusija je izdelala zadnja leta nenavadno veliko število filmov, toda skoro vsi so ostali v ruskih mejah, delno zaradi vsebine, delno zaradi preveč poudarjene tendence. Ker so si pa ruski producenti in igralci hoteli odpreti pot do filmskih tržišč izven svojih meja, so morali preiti na filme, ki so ohranili vso moč in temperament le velike slovanske umetnosti, a brez motečih, včasih neokusnih tendenc. To se jim je v »Golovljevič« posrečilo.

»Gospoda Golovljevič« nam opisuje življenje ene same družine in njenega propada. Film se godi v 19. stoletju, v času, ko je bila še skoraj vsa rodovitna zemlja v rokah fevdalnega plemstva, ki pa je že začelo počasi izgubljati svojo moč. Slabljenje te moči se je pričelo v dekretu o osvoboditvi tlačanov (1801), ki je bil zelo nepovoljen za interese industrialcev, ker jim je omogočal, da so si izbirali delovno moč med kmeti.

Film »Gospoda Golovljevič« je izdelan po istoimenskem romanu Saltikova — Sedri na in nam kaže propadanje malih plemičev.

Golovljevi propadajo, gledajo te vsak sam nase in njihovega nekdajnjega zasluga za skupnost je zmanjkalo. Egoizem je zamenjal principe starin. Golovljevi padajo drugi za drugim. Ostal je samo stari Juduška, ki se bori, da si ohrani premoženje in ime. Posreči se mu, da ohrani vso družino in da postane edini lastnik. Neusmiljen skopuh

je in izrablja tlačane do krvi. V svoji skoposti pusti svoje najbližje sorodnike, da skoraj od lakote pomrjejo. Toda nereden človek je. V neki noči strahu in groze umre in sposobnejši zavzamejo njegov prostor.

Ves film je zgrajen na nenavadnem talentu najboljšega igralca nove Rusije — Gardina. On, Juduška Golovljevič dvigne s svojo močno igro film v višje dimenzije. To ni več igra, interpretacija, to je kos resničnega življenja, tako podan, kakor ga je moral v resnici preživeti, pretrpeti in občutiti Juduška Golovljevič Gardin oživi in izpolni vse okoli sebe s tistimi težkimi, motnimi vzdušjem, ki nas prisili, da zavzamemo doleteno stališče do vsake osebe, da se resnično udeležujemo v tem življenju, da se brijemo, veselimo, jokamo, sovražimo in ljubimo. Juduška, ta skopuh, ima dušo, pokvarjeno dušo, ljubi, toda ta ljubezen je preklestvo. Načrte ima, toda ti načrti so propast vsem bližnjim. Toda človek je vse-skozi. Ne človek v splošnem smislu besede, abstrakten človek v svojih skrajnih nagnutih, ampak določen posameznik, z določenim značajem svojega razreda in preciznimi, logičnimi dejanji. Juduška Golovljevič je slika svoje dobe. Samo oseba je v tej vrsti raznih ljudi, toda prav tak, kakor bi bil vsakdo v istih okoliščinah.

Razen čudovito doživljene osebnosti Juduške Golovljevič je v tem filmu verno orisano vse osredje malomestnega življenja s svojim gledališčem in rampo, odkoder seže svetloba samo do kolen lepih žena na odru — ker neče kazati pokvarjenosti vsega, kar je višje in globlje. V tej svetlobi se pleše in poje, toda le malo bolj v ozadiju, kjer se končujejo deske, se spet nadaljuje svet pokvarjenosti, prostitucije, strupa in smrti.

»Golovljevič« so morda med najboljšimi novimi ruskimi filmi.

Docela drugačna po svojem žanru je »Zlato jezero«. Naj navedemo kratko vsebino:

V nepretrdnih soteskah Altaja je nekeje zlato jezero, ki ima obilno zlato rude. Tja je poslala vlada znanstveno ekspedicijo, da pregleda ozemlje in izvrši vse potrebne priprave za izkopavanje zlata. To odpravo pa čakajo hude ovire. V pragozdu živi divjak

— duhoven, ki moli še ogenj in preklinja vse, kar je moderno, zlasti pa člane te odprave. Ta duhoven se priključi tolpi lopovov, ki hočejo sami izrabljati zlati rudnik in strahuje z njimi vladno ekspedicijo. V njeno taborišče pošlje vohuna Unaja, da bi tam oviral delo. Unaj ubije geologa in tako prisili ekspedicijo, da mora prenehati z delom in čakati prihoda novega strokovnjaka. Novi geolog Andrej — sposoben, pаметen in hrater možak — se je odpravil na pot, da poišče zlato jezero. Za vodnika vzame s seboj pogumno dekle Marinko, toda med potjo ga napadejo lopovi. Andrej se na čuden način reši, toda dekle vzamejo razbojniki s seboj.

Po mnogih pustolovčinah pride Andrej naposled v tabor, ki mora dosti trpeti za radi čedalje bolj pogostih banditskih napadov.

Nekoč izve Andrej, da je Unaj vohun, in ga hoče prisiliti, da ga odvede k zlatemu jezeru. Med potjo Unaj v močvirju utone. Andrej pa premaga v vročem boju sam razbojnika in reši Marinko. Vrača se k svojim ljudem, toda med potjo ju doleti še ena ne-

BENGALI

sreča. Divjaški duhoven je zažgal ogromni gozd in Andrej se je z Marinko komaj otehl iz ognja.

Naposled se vrnete v taborišče. Zdaj so vse ovire premagane in ekspedicija se bo lahko mirno lotila dela. Andreju ob strani bo stala za zmerom Marinka.

Knez Voroncev

Spretno ustvarjena napeta vrsta prizorov. Ne samo, da si občinstvo želi takšnih dogajanj, marveč nam ta film nudi tudi kulturno zanimive vpogled v svojevrtno eksistenco beloruskih bivših oficirjev in njihovih družin. Korupcija je na dnevnem redu in dejanje, ki ima precej opravka s kriminalom, se razpleta zanimivo, z uporabo znanega motiva o dvojniku, ki pa je tu spretno izkoriščen. Režiral je Artur Robison, ki si je med nemškimi filmskimi umetniki pridobil zelo lep sloves. Brigita Helm glumi vlogo. Toda največje igralsko odkritje je dr. Albrecht Schönhals, ki je po dolгих letih gledališkega dela v Dortmundu in Hamburgu našel pot k filmu. Tudi Dunajčanka Hansi Knoteck je v tem filmu ljubezniva. Film ni brez komike in bo gotovo zadovoljil tudi ljubljansko občinstvo.

Ho — Ruk!

Polno je v življenju dogodkov, ki so usodni za vse življenje. Dva mlada študenta tehnike nista nikoli mislila, da bosta namesto inženjske diplome dosegla igralsko slavo. Hudo je življenje študentov, ki nimajo bogatih staršev. Voskovec in Verich — odveč je poudarjati, da sta to najboljša komika — sta študirala tehniko, toda za študije je treba denarja. Instruirala sta in še sta poleg tega stradala. Naključje jima je pomagalo. Nastopila sta pri neki dobroteljni predstavi. Kako pa, uspeh je bil nepričakovan, občinstvo navdušeno. In okretna mladeniča sta znela uspeh hitro

Zvonimir Rogoz

izkoristiti. Ponudila sta se kabaretno in kot nerazdružljiva tovariša sta bolj in bolj zmagovala nad praškim občinstvom. Voskovec in Verich sta kmalu spoznala, da lahko vedra umetnost prinaša mnogo več denarja, kakor inženjska diploma. Danes imata svoje lastno gledališče v Pragi in nastopata dnevno. Da, kadar vas pot nanesse v Prago, privoščite si en večer v njunem gledališču! Samo pravočasno si zagotovite sedež!

Voskovec in Verich slovita dandanes tudi izven Českoslovaške. Seveda si je filmska produkcija zagotovila njuno sodelovanje. Ustvarjala sta sli »Ho — ruk!«, ki je polnih 5 tednov tekel v Alfabijskopu v Pragi in si ga je ogledalo 70 tisoč gledalcev. Poleg obeh komikov in simpatične Helene Bušve glumi v tem filmu odlično vlogo tudi dobri naš znanec Zvonimir Rogoz. Prav v kratkem bo film tekel v Ljubljani.

Iz akvaristove torbe

O rakah in ribicah

Sonce, kako si nam potrebno v sedanjem času! Nele da oživljajo naše čustveno življenje, temveč tudi za naše akvarije, kjer so nekatere rastline prenehale z rasto, in pa za naše izlete k vodom! — V tem času si lahko nalove par 2 do 3 cm dolgih rakov, ki se tudi v akvariju prav dobro počutijo, če najdemo dovolj hrane v obliki nestržnega mesa, razkosanega deževnika, manjših posranic, ličink mladoletnic in komarjev. Najbolje je, hraniti jih zvečer, če so še drugi sosedovalci v akvariju, sicer jim vse pojedjo. Ljubke živalce so, ki jim napravimo skrivališča v obliki prozornih školjk in volnin s pomočjo labore. Skrivališča potrebujejo, ne morda, ker jih napadajo sosedovalci drugih živalskih skupin, temveč ker imajo polivale vredno navado, da sledejo staro strajčico, nakar so silno mehkli ter bi jih ribe ugonobile, ko bi se ne skrivali v svojih hišicah. V njih ostanejo nekaj dni, dokler jim ne zraste nova strajčica. Med ostalimi najdišči so raki baje v jarku tik Podrožnika, a tudi v potokih, ki mirujejo na vznožju Goloveca, jih najdemo v luknjah med koreninami jelš.

V morju so pa med ostalimi raki samotarci, ki si omislijo hišico v obliki prazne polveve lupine. Trup se prilagodi lupini, zadnji del s svojimi desnimi okončinami vred pokrni. Rak je v lupini varen, a poleg tega se naselje na lupini morske vetrnice, ki ga branijo s svojimi ožigalkami raznih nadležnežev. Za te nepodcenljive zasluge ga pa prikrašajo čisto glade hrane, ki se je meni nič tebi nič polaste.

So pa tudi ribe, ki v bojazni za svoje življenje poiščejo kako pripravno živalco, v katero se vtrijejo in jo zapuste, če so lačne in za časa drsti. Ta vrsta ribe je v toplih vodah, v Sredozemskem morju jo pa zastopa poleg ostalih iglarka, zelo stegnena ribica, ki se ji ožekemu traku podobni trup proli rezu zašita. Riba je svetla in prozorna, skorajda vsako žilico vidimo. Repne in trebušni plavuti ni, hrbtina plavuti je zelo nizka in sega do konca trupa, ravno tako dolga je tudi podrepna plavut. Ta se začenja tik pod prsnimi plavutmi, kjer je tudi izmetna odprtina. Glavica je topa, gobček podstojen. Zanimivo je opazovati, kako se živalca zarije v kakega brizgala, ki snada k iglokožcem. Oblika cevastega brizgala nas spominja na debelejšo cev ali pa na črva. Vzdušje trupa se brazile in iz njih pomoli nožice, ko potuje po dnu. Usta in izmetna odprtina so na nasprotnih koncih. Okoli ust so lovke, ki nalikujejo cvetnim listom. Pri izmetni odprtini, po kateri potujejo in izpušajo brizgave vode, čok iglarka in ko se razširi, vtakne ribica gobček vanjo, kol nalo na zarije rep v usta. Gobček zapusti izmetno odprtino, riba se zvrta in pogreza rep globlje in globlje, dokler naposled ne zrigne v notranjosti. Ker je odrasla riba samo 15 do 18 cm dolga, ne povzroča brizgala nobenih težav. Na prostem najdemo, vendar samo v globlji vodi, kvečjemu tri ribice v kakem brizgatu, navadno pa samo eno. Za časa drsti izloča ribica sluzasto, ploščato snov z ikrami, ki na ne padejo na dno. Tri dni plavajo ikre v vodi, nakar se izložejo mladčki. Njim zraste na začetku hrbtne plavuti prožna mesnata nit z majhnimi, listu podobnimi priveski, nalik kratki vešici. Mlade ribe stoje z glavno navzdol in z navzdol povečanim vnetim izrazom. Podoba je, da slušajo te veščice kot neka vrsta vabe za manjšo živalce, ki jih riba popade, če se ji približa.

Nekatere druge vrste tega rodu se vti-hotapljuje v morske zvezde in tudi v žive morske školjke. Znanstveniki so našli v neki taki školjki ribico, ki je bila ovita v biserno plast. Riba je smuknila med lupini in poginila, nakar jo je školjka pobiserila.

V morju je mnogo živalic, ki se na opisani način skrivajo, zavedajo se svoje slabosti. Nekaterim ribam je za priroda podarila poseben oklep. Sklenoluskavke jih imenujemo. Tako na primer ima ščuke s svojim dolgim, kljunu podobnim gobčkom rombasto sklenolusko, prava jesetra pa košene kožne ščite. Razna so pola prirode, po katerih obvaruje svoja bitja.

O. S.

Kupuj domače blago!

Modri Mavricij

Mlad mož je stopil v trgovino in dejal:

»Modrega Mavricija imam na prodaj. Koliko mi plačate zanj?«

Trgovcu z znamkami je odletel nanosnik in bi se bil razbil, če ne bi bil z vrvice pritrjen. Potem je presenečeno pogledal mladega moža in vprašal:

»Ali mislite modrega Mavricija, ki notira tri do štiri tisoč angleških funtov?«

»Modrega Mavricija, ki notira tri do štiri tisoč angleških funtov!«

»Čudno...«, je zamrmral trgovec z znamkami in začel nervozno sukati zgornji gumb svojega sukniča. »Ali ne bi za trenutek sedli?« je potem iznenada vprašal.

Medtem je načel nekaj besed na kos papirja in ga brez besede pomolil svojemu prodajalcu. Ta je napisano prebral, odprl usta in presenečeno pogledal mladega moža, ki je znamko prodaljal.

»Torej, če smem zdaj prositi...«, se je trgovec spet obrnil k mlademu možu. Ta pa je vzel iz listnice kos svilenega papirja in izvil iz njega višnjevo znamko, ki je bila že nekoliko pobledele.

»Tu, prosim...«

Trgovec je vzel znamko in jo obrnil proti svetlobi. Potem jo je pozorno gledal s povečevalnim steklom in jo položil naposled nazaj na pult.

»Menda veste, kako malo je znamk te vrste in da vse imajo lastnike, ki jih ves svet pozna...«, je dejal mimogrede.

»Moja znamka je ena izmed tistih, ki bo zdaj menjala lastnika.«

Trgovec je zamišljeno pogledal konce svojih prstov.

»Menda veste tudi to, da je razen tega malega števila pristnih znamk najmanj desetkrat toliko ponarejenih.«

»Ni mogče!«

Pogled trgovca z znamkami je skrivaj šinil s konic prstov na kazalec zapestne ure in potem iznova nazaj na konice prstov.

»O, res je tako«, je nadaljeval. »In pomislite, ali ni čudno, da je prišla prav v zadnjem času prava poplava ponarejenih Mavricijev. Slučajno poznam nekega gospoda s ponarejevalskega oddelka kriminalne policije... prav prijazen človek je drugače... in ta mi je rekel, da se policija zelo trudi in da upa, da se ji bo v kratkem posrečilo odkriti gnezdo ponarejevalcev...«

»Zdaj imate prav lepo priložnost...«

»Kako pravite, prosim?« je vprašal trgovec in pomežiknil.

»Mislim, da lepše priložnosti za trgovca z znamkami ne more biti, kakor da si kupi enega izmed pravih Mavricijev... Če človek pomisli, da...«

Prav tedaj so se s sunkom odprla vrata trgovine in dva gospoda odločnih obrazov sta hitro stopila čez prag. Eden je ostal pri vratih, drugi pa se je hitro približal drugemu izhodu iz trgovine.

»Po svojem prodajalcu ste nas obvestili, da ste zasacili ponarejevalca modrih Mavricijev«, je dejal mož pri vratih trgovcu z znamkami. »Če se ne motim, je torej ta mladi gospod...«

Mladi mož je planil pokoncu in se pogljal na trgovca:

»Nesramnost! Kdo sta ta dva človeka?« je vzkliknil.

»Moi prijatelj s ponarejevalskega oddelka kriminalne policije in eden izmed detektivov«, je prijazno odgovoril trgovec z znamkami.

Mladi mož se je presenečeno umaknil za korak nazaj in začudeno pogledal oba došleca.

»To je pa največja nesramnost, ki se mi je doslej v življenju primerila«, je udarilo iz njega. »Ponujam vam zaklad, priložnost, ki se nikoli ne vrne, vi pa

me za zahvalo žalita na najbolj nezasiščen način in trdite, da je moj modri Mavricij ponarejen!«

»Saj je res ponarejen«, mu je hladno segel trgovec v besedo.

»In niti natančno ga niste preiskali!«

»Dragi moj«, je z nasmeškom odvrnil trgovec, »to ni niti potrebno. Noben lastnik modrega Mavricija ne pride v prvo trgovino z znamkami, ki jo sreča na poti, in ne ponudi modrega Mavricija kar tako...«

»No, med lepe ljudi sem prišel!«

Uradnik s ponarejevalskega oddelka je šele zdaj dobil priložnost, da se oglasi:

»Nič žalitev, prosim! Takoj bomo ugotovili dejanski stan.«

Poiskal je mikroskop, pinceto in nekaj vzorcev znamk iz majhnega kovčega. Potem je vzel še modrega Mavricija in ga položil pod mikroskop. Obrčal ga je na desno, obračal na levo, pogledal še enkrat v mikroskop, držal znamko proti svetlobi, jo primerjal z vzorci, dolgo, dolgo, in njegov obraz je postajal čedalje daljši.

»Gospod moj«, je dejal nato in v glasu se mu je brala zadrega. »Prosim vas moramo opravičena... toda... saj me boste razumeli... z eno besedo... znamka je pristna.«

»Razumem«, je dejal mladi mož, vzel znamko in se obrnil k vratom. »Prav dobro razumem. Prišel sem v trgovino, ki zahrbtno ščeva policijo na svoje odjemalce. Hvala vam sem vam za te besede, gospod komisar...«

Trgovcu z znamkami, ki je stal sredi trgovine kakor prikovan in pošteno bled, se je šele zdaj razvezal jezik.

»Ostanite!« je dejal mlademu možu s povzdignjenimi rokami. »Nikar ne pojdite... Počakajte... tri tisoč funtov vam dam... tri tisoč petsto funtov.«

»Zbogom!« je dejal mladi mož in zaloputnil vrata za sabo.

Trgovec pa se je napol nezavesten zgrudil v najbližji naslanjač:

»O,« je zastokal, »prvič v življenju sem imel lepo priložnost, pa se mi je moralo to primeriti... O, jaz, idiota!«

Tri dni nato je stopil mladi mož spet v trgovino.

»Vite...«

Samo to je vzkliknil trgovec z znamkami. Toliko, da ni padel mlademu možu okoli vratu.

»Vse sem premislil«, je mirno odvrnil mladi mož, čeprav se mu je videlo, da je še zmeraj užaljen. »Prav za prav je bila vaša razburjenost uravničena, no... saj ni več vredno o tem govoriti...«

Obraz trgovca z znamkami je zažarel. Zajecjal je nekaj besed v opravičilo.

»Tri tisoč pet sto funtov ste rekli,« mu je segel mladi mož v besedo.

»Tri tisoč net sto, na ček. Banka je v sosedni ulici.«

»No, reciva, tri tisoč šest sto funtov.«

»Velja!«

Lord Benthworth, lastnik četrte največje zbirke znamk na svetu, je do brohotno potrepljal trgovca z znamkami po rami in mu dejal:

»Slišal sem, kakšno srečo ste imeli... modri Mavricij, hudiča!... Kaj takega človek ne dobi vsak dan in mene bi ta znamka zanimala. Sicer imam že dva dobra Mavricija, toda, kakor sem slišal, je tudi Američan Lingley drugemu na sledu. On je moj tekmeč... saj veste... in rad bi obdržal rekord v modrih Mavricijih... Saj me razumete...«

Trgovec z znamkami ga je razumel. »In koliko — hm — bi znamka stala?« je vprašal lord Benthworth.

»Pet tisoč funtov.«

»No, kar pokazite jo!«

Lord Benthworth je oprezno vzel znamko v roko, jo pogledal proti svetlobi in jo potem z nasmeškom položil nazaj na pult.

»Zelo mi je žal, da vam moram pripraviiti razočaranje... toda ta znamka je ponarejena.«

»Kaaaj? Mylord, to vendar ni mogče!«

»Dragi gospod«, je odvrnil nekoliko nejevoljno lord Benthworth. »Če ima človek dva modra Mavricija, se mora že bolje spoznati... To mi lahko verjamete.«

»Toda, Bellerby!« je poklical trgovec svojega prodajalca. »Vi ste vendar sami videli... Strokovnjak s ponarejevalskega oddelka je rekel, da je znamka pristna...«

Prodajalec je bil bistrejši kakor njegov gospodar.

»Lord Benthworth utegne imeti prav«, je dejal. »Možak je moral imeti vsakako dva modra Mavricija. Tisti, ki je bil preiskan, je bil pristen. Ta pa bo ponarejen.«

»... kako znajo ljudje človeku otežiti življenje.« je dejal mladi mož, ki je bil prodal trgovcu z znamkami modrega Mavricija, svojemu prijatelju, s katerim je sedel na terasi neke pariške kavarne. Če ukradeš napol slepmu dedcu modrega Mavricija iz zbirke, ga nadomestiš s ponarejenim in hočeš ukradenega prodati, ti ne bo nihče verjel, da je pristen. Če pa znaš to okoliščino pravilno izrabiti in ponudiš pristno znamko, se delaš užaljenega, ker ti ne verjamejo... in potem prodajš ponarejeno znamko, lahko iztisneš iz ljudi prav čedno vsotico. Vidiš, prijatelj, to je metoda!«

(Z angleščine R.)